

Никола З. Маринковић
Универзитет у Београду
Филолошки факултет
Одсек за српску књижевност
докторанд

УДК 821.163.41.09-31 Драгић Л.
821.09-311.6
Оригинални научни рад
Примљен: 13. новембар 2017.
Прихваћен: 23. новембар 2017.

МОЋ, МОДЕРНОСТ И ОБЛИКОВАЊЕ ИСТОРИЈЕ У РОМАНУ КУКАВИЧЈА ПИЛАД ЛАБУДА ДРАГИЋА

Апстракт: У раду анализирамо роман *Кукавичја пилад* унутар координата које чине однос моћи и историјског света дела, као значајнијих поетичких особености историјског романа. Испитујемо начине на које је историјски догађај наративно посредован, при чему анализа претежно настоји да различите слојеве и делове текста функционално сагледа као мотивисану целину, али и истовремено покушавамо да наративни дискурс романа одредимо према ширим друштвено-историјским и културним контекстима. На тај начин покушавамо и да одредимо сам роман према преовлађујућим наративима који у савременом тренутку конституишу разумевање Божићне побуне као догађаја око којег се приповедање организује, инсистирајући на универзализујућим стратегијама приповедања које омогућавају тексту романа да се ослободи притиска имплицитних и експлицитних идеолошких становишта.

Кључне речи: историјски роман, историјски догађај, наратив, приповедање, моћ, модерност, заједница.

Историјски роман, према преовлађујућим одређењима, за предмет има историјски догађај од значаја за одређено друштво. Може имати и друштвено-ангажовану улогу, којом се приближава проблему политике књижевности, јер је често његова радња „усредсређена на сукобе између низа супротстављених група, на које се друштво распарчава због кризе која потреса цео систем и руши старе вредности” (Поповић 2007: 307). Овој одредници из рецентног *Речника књижевних термина* (2007) треба додати и нешто познију поделу на дијахронијски и синхронијски историјски роман, насталу на основу уочене намере да се историјско раздобље прикаже веродостојно и историјски тачно (дијахронијски), односно да се историјско време и догађаји користе само као приповедачки декор за исказивање универзалних наратива о непроменљивости људске природе (синхронијски) (в. Живковић (ред.) 2001: 307–308). Друштвеност историјског романа примећују и други аутори. „Јунак романа је припадник етничке, друштвене и верске заједнице;

он делује као Енглеz, протестант, судија или официр” (Вуковић 2009: 25). Међу најважнијим последицама ове поетичке одлике историјског романа је неопходност приповедне конфигурације моћи као важног катализатора историјског процеса: „Свет у историјском роману посебно уређују власт и моћ. Буне и завере махом решавају питање опстанка и деобе власти. Простор је разграничена територија на којој се зна ко влада” (Вуковић 2009: 35). У таквом свету, активни јунак историјског романа је, да парафразирамо један од најпознатијих историјских романа у српској књижевности, „увек на губитку”: „Активни човек жртвује оно до чега му је стало и губи шта год изабрао” (Вуковић 2009: 31).

У другачијој теоријској перспективи, ова трагичност протагонисте историјског романа уветована је пореклом књижевне врсте у дехристијанизованом и атеизованом епохи модерности: „Роман је епопеја свијета који је бог напустио; психологија романескног јунака је демонско” (Лукач 1990: 70). Демонско у овој Лукачевој полудефиницији подразумева дубоки порив ка померању света из равнотеже, пошто је основна интенција живог и неживог света инертност: „Биолошки и социолошки живот има дубоку склоност да истраје у својој властитој иманентности: људи једноставно хоће да живе, а производи да остану нетакнути; и даљина и одсуство бога који дјелује били би препуштени инертности и самозадовољству овог непомично устајалог живота да нису људи понекад, обузети демонском моћи, на неутемељен и необразложен начин надрасли себе и одбацили све психолошке и социолошке основе свог постојања” (Исто: 71). Ова демоничност уско је повезана како са модерношћу, тако и са природом политичке моћи, те не изненађује што трагична позиција јунака историјског романа рефлектује позицију субјекта укљученог у политику модерног доба: „Човек се не може умешати у политичке борбе а да не искуси штетне последице тог свог поступка” (Сиоран 2009: 10).

Наведена теоријска проблематика може бити нарочито усложњена у модерном историјском роману. Поетичка подела на дијахронијски и синхронијски историјски роман заправо се тиче разлике између историјског догађаја и његовог приповедног посредовања, где су дијахронијско и синхронијско историјско приповедање само два модуса, од којих и у оном поетички веродостојнијем често можемо препознати идеологеме времена приповедања. Отуда савремени наратолози, што је од значаја за разумевање догађајности у историјском роману, овој разлици придају пресудни значај. За Х. Портера Абота, наратив се састоји од приче и наративног дискурса, и то тако да је прича „увек посредована (конструисана) путем наративног дискурса” (Абот 2009: 50). Због тога, последично, „наратив садржи много више од саме приче” (Абот 2009: 52). Ако узмемо као основану тезу да је овај вишак оно што управо привлачи читаоце одређеним књижевним делима и одређује њихов значај, морамо прихватити и да је у том сувишку (уметничких) вредности

истовремено кристализована проблематика односа историје, модерности и моћи у уметнички успешном историјском роману.

Роман Лабуда Драгића *Кукавичја њаг* (2016, 2017) вишеструко је премрежен елементима које смо дотакли у теоријском уводу. Драгић у овом роману приповеда о Божићној побуни у Црној Гори, покушају присталица одбачене династије Петровић да краља Николу силом врате на власт. Унутар ауторског времена приповедања, Божићна побуна фигурира као догађај од историјског значаја (дакле, за званични наратив савремене Црне Горе), али истовремено, за време приповедања које ауторству претходи догађај не поседује спољашњу, идеологизовану, већ унутрашњу вредност, јер сам приповедач, истовремено и сведок, истиче да је прича „сама кренула да точи као кад се препуни какво подземно језеро и стане прелијевати, те вода придође на изворима негде с друге стране планине. Све су се приче, још од старине, слиле у једну и 'језеро' се препунило” (Драгић 2016: 3). Уколико ипак постоји извесна веза између времена ауторства и времена приповедања унутар, онда се открива путања од унутрашње до друштвено-историјске важности Божићне побуне. Ова путања имплицира да је од времена догађања (исприповеданог времена) до времена приповедања, догађај о којем је реч произвео свој сопствени значај, док је од времена приповедања до тренутка ауторског уобличавања значај догађаја добио институционалну, што ће рећи и идеолошку афирмацију. Градација унутрашњег и спољашњег значаја и оправдања догађаја показује изразиту релевантност конфигурацијског чина, која се не исцрпљује у самом приповедању већ и у супротстављеним ширим наративима који утичу на обликовање приче о Божићној побуни чији значајни мотиви су прилично познати. Наиме, унутар традиције која је обликовала наратив којем афирмација Божићне побуне противстоји, сама побуна је осликана у изразито негативним тоновима. Оружани устанак није био легитиман, већ терористички акт против заједничке државе у којој је српски народ и у Србији и Црној Гори коначно сједињен и ослобођен стране окупације. За другу традицију, Божићна побуна је оправдани револт против нелегитимног и окупацијског преузимања власти Карађорђевића над Црном Гором и свргавања легитимне династије Петровића са престола. Овај догађај је један од централних који показује националну посебност православног становништва Црне Горе унутар њеног самосталног, не-српског идентитета.

На Божићну побуну надовезало се касније деловање црногорских федералиста који су постепено истицали засебни, несрпски идентитет Црне Горе, који је повратно и уздигао саму Побуну на пиједестал важности. Међутим, сам догађај од почетка је пратила контроверза: „Велику улогу у свим овим дешавањима има Италија. Она је подржавала Николине напоре да се обнови његова власт, да се формира пук црногорске војске у Гаети, снабдела је устанике храном, оружјем и другим потребама” (фуснота бр. 4 у: Ђурковић 2013: 128). Идентитетски моменат, као и ослањање сепаратиста на хрватске политичке странке, побуни је деловао постериорно (в. Ђурковић 2013: 129)

и постепено еволуира унутар комунистичког концепта црногорског питања до институционалног врхунца крајем двадесетог и почетком двадесет првог века. Међутим, увезивање идентитетских и друштвено-политичких дејстава са самим догађајем испуњава историјско кретање између времена догађања и времена приповедања. Наиме, на једном месту у роману, не без ироније, за један календарски празник каже се: „Послије су ту вјештичу ноћ прометнули у некакав *Осми март*, а неки опет кажу да пада на *Бијеле њоклаге*” (Драгић 2016: 17). Историјски гледано, Осми март као Дан жена прославља се тек од успостављања комунистичке власти, што се поклапа са важном етапом у концептуализацији црногорског сепаратног идентитета, комунистичким развитком црногорске нације, који од краја шездесетих и почетка седамдесетих полако преузима аргументацију међуратних сепаратиста С. М. Штедимлије и Секуле Дрљевића, унутар које се и развио несрпски карактер савременог црногорског идентитета (в. Ђурковић 2013: 130–133). Из тога се може закључити да догађај Божићне побуне није увек био од пресудног значаја за колектив којем се Драгић као писац историјског романа обраћа, већ је силом различитих процеса то постао. Отуда се поставља питање којем колективу се овај текст обраћа. Да ли онеме који, баштинећи матицу српске културне традиције, овај догађај не признаје као оправдан, или онеме за који је овај догађај фундамент идентитета? Јер, историја показује да је у питању (донедавно) један народ. Због тога је текст *Кукавичје њилаги*, без обзира на становиште аутора, иницијално у позицији процепа између две већ различите заједнице, које на исти догађај имају супротна гледишта.

Проблематику усложњава особена поезика Лабуда Драгића, чији романи, чак и када имају елементе историјских, баштине традиције модернистичког приповедања, чиме унапред искључују могућност једноставне дихотомије, карактеристичне за епско приповедање у свом основном виду. Истовремено, предмодерни вид епског приповедања, са јасном концептуалном поделом на добро и зло, дубоко је укорјењен у фолклорној и делу писане традиције настале унутар културне баштине црногорских простора и чини важан део њене културолошке представе. У контексту поезике историјског романа, овај сустицај поетички одабраних својстава и културолошки формираних представа, уз опредељујућу припадност аутора српском културном ареалу, индуковао је специфични облик *Кукавичје њилаги*.

Ефектно решење у роману *Кукавичја њилаг* може се пратити на неколико нивоа. Мозаичка композиција, која отежава праћење приче и захтева од читаоца њену реконструкцију, легитимише овај роман као иманентно модеран. Приповедач често допушта уплив појединачних гласова у приповест комбинујући различите технике, од управног говора, преко унутрашњег монолога, неуправног говора до доживљеног говора, тиме рушећи монотонију првог лица множине које преовлађује у тексту. Веродостојност првог лица множине појачана је изразитом дијалекатском стилизацијом приповедања (в. обиман речник мање познатих речи и израза, Драгић 2016: 221–279), али се

истовремено открива и субјективитет приповедача као некога коме савремена терминологија, махом западноевропског порекла, није страна. Крајем романа приповедач се разоткрива и као сведок и гарантује поузданост приче комбинацијом присуствовања у сопственим формативним годинама и искуства које му је помогло да те разнородне приче (као делове мозаика) слије у једну. Просеви посве модерних или висококултурних појмова показују да тај исти приповедач није несвестан времена у којем приповеда и да припада образованом слоју становништва, без обзира на порекло. Тако се у глави III, „Хроника глади”, река Тмушиња назива митском (Исто: 30), за говор банкара Марпурга у глави V, „Благо свих царева”, каже се да има „каткад оностран тон” (Исто: 45). Приповедач поседује и историјско знање које се у наративу конфигурише у виду узредних напомена са функцијом споредних, често и статичких мотива, али садржај тог знања је значајан за разумевање начина на који је догађај Божићне побуне посредован јер показује приповедача који залази и у оно што се назива криптополитиком. За таквог приповедача, порекло банкара Марпурга је познато, чиме се издиже изнад незнања последњег суверена петровићевске Црне Горе: „И сви благајници, хазнадари, ризничари и банкари бечкога ћесара знали су не само поријекло, кућу, име и презиме правих јудејских, хазарских и ватиканских чувара блага, него су знали и све њихове нарави, склоности, страсти; њихове навике, као и особине свих чланова њихове обитељи. [...] И зато је бечки ћесар мирно спавао мислећи на своје благо. Али брђански Краљ и *Цар јунака* није” (Исто: 54).

Просеви криптополитичких мотива отуда индицирају да ће питање моћи која обликује приповедни свет бити обрађено на специфичан начин, у складу са самим особинама епохе модерне не само у књижевноисторијском, већ у светскоисторијском смислу. На тај начин, приповедач обликује интернационални контекст заплета на интригантан и неуобичајен начин. Овај контекст конфигуриран је у поглављу IV („Краљ”) и поменутом поглављу V, у којима се еписко наслеђе Црне Горе, посредовано метафором „*цар јунака*” директно супротставља модерном, прагматистичком виђењу политике. Испрва, приповедач помиње новчану помоћ бечког двора црногорском владару у замену за пасивизацију Херцеговачког устанка, али истовремено и даје податак који значајно одудара од подразумеване идеологеме деветнаестовековне Црне Горе, која је била доминантно стилизована романтизованим разумевањем српства: „У случају великога рата, он [Краљ Никола, *нап. аут.*] се може јавно држати као савезник Србије, али никако не смије одустати од основних принципа договорених са бечким ћесаром” (Исто: 33). Мотивом тајног договора Црне Горе и Аустрије изневерава се културолошка представа о епиској Црној Гори и мотивише се декадентна, на моменте и карикатурална фигура краља Николе, који је манифестно припадао и добрим делом допринео стварању управо те, деструиране слике Црне Горе као „српске Спарте”. Сусрет остарелог краља и банкара Марпурга, унутар којег се интертекстуално призива (а тиме имплицитно и пореди) сусрет Његоша са

Ротшилдом који је описао Љ. Ненадовић у *Писмима из Ишџалије*, представља чин капитулације еписке Црне Горе ефективно пре него што је сам заплет романа почео. Пораз је неумитан и заправо је боравак краља Николе у трезорима Марпургове банке почетак Божићне побуне као побуне „кукавичје пилади”, односно побуне заточника деформисаног завета који је сачувао форму (верност господару), али не и суштину (верност косовском завету): „Краљ је, пењући се осјетио да је ту, у тим гранитним ходницима, у лавиринтима иза челичних решетака, међу тим гвозденим сандуцима злата, некако развијано цијело његово краљевско достојанство [...] сва његова прича о историји и славној прошлости, о династији и дворцима, све му је то личило, из ове рупе пуне злата и драгуља, као неко привиђење: непотребна измишљотина, лаж” (Исто: 51). На дубљем нивоу, овај сусрет краља са фиктивним банкарком, као сусрет предмодерне, еписке традиције са модерним светом, доводи до дезинтеграције епископског света и његове атомизације¹, унутар које сваки јунак остаје суштаствено сам и отуђен: на првом месту Милутин Мујо Башовић, комита и главни јунак романа, чланови његове породице, стриц Вуксан, остарела и повучена баба Јаглика, други стриц Шалета у далеком Њујорку, као и трећи стриц Гриња, повучен у свој унутрашњи свет, али, не и на последњем, и сам краљ Никола.

Модерна атомизација друштва коинцидира и са његовим преласком из органицистичке у политичку заједницу, у којој се инстанца моћи не заснива на религиозном (што је посебно важно за традицију династије Петровић), већ демократском легитимитету. Овај прелазак мотивише и јављање сукоба у заједници, битног за формирање заплета у историјском роману, што свеукупно легитимише и историјски осведочен значај поделе на „бјелаше” и „зеленаше”, односно противнике и присталице краља Николе у првој црногорској скупштини. У крајњем, мотив првих избора такође представља вид сусрета патријархалне Црне Горе са модерним добом, овде у виду појаве унутрашње политике, али приповедач поделу на „бјелаше” и „зеленаше” лишава било којих дубљих мотива: „Турака није било да би сви сложено на њих кренули. И како се свадеше са рођацима из Жањева дола, они рекоше: ’Ако ћете ви зелени биљет узети – ми ћемо бијели! А ако ћете ви бијели – ми ћемо зелени!’ И тако би: ријешисмо да узмемо бијели и другог јутра нас прозваше *бјелашии*. Ми њих истога трена *зеленашии*! *Ка из рује шо би у њочешку*, јер смо једнако ми могли бити *зеленашии*, а они *бјелашии*. Исто је то било” (Драгић 2016: 38). Стога се потврђује да је сукоб комита и власти, окосница приповедања у *Кукавичјој ишџали*, само спољашња манифестација дубљег

¹ Усамљеност протагониста *Кукавичје ишџали*, произашла из атомизације епископског колектива, кореспондира са индивидуализацијом (и у етимолошком смислу те речи) модерног субјекта као последице развоја капитализма: „захтеви модерног капитализма тражили су [...] нужно извлачење човека из његовог традиционалног окружења, кидање свих његових наслеђених веза, једну изнуђену монадизацију и атомизацију, конституисање индивидуалне субјективности одсечене из свих природних веза” (Ђурковић 2005: 100–101).

и далекосежнијег судара патријархалног света са модерним временом што истовремено представља значајан искорак из замке унапред идеологизоване конфигурације већ познатог заплета, пошто се иницијална прича о Божићној побуни утемељује не унутар визуре српског, или савременог црногорског становишта, већ као манифестација ширих процеса на које није било могуће утицати.

Истовремено, приповедно акцентовање атомизације друштва на структурном плану доводи до мозаичког приповедања, чиме се успоставља поетичка кохеренција текста. Приповедач нуди низ привидно неповезаних наратива о Црној Гори уочи и током балканских и Првог светског рата, који убрзано премошћују знатније временске одсеке, истовремено остављајући простор да се приповедање успори на два начина. Први начин је интегрисање лирских пасажу у наратив, док други подразумева згушњавање приповедања око микро догађаја у којима суделују јунаци, најпре комити и Мујо Башовић. Структурно, Башовић је главни јунак романа, али, традиционално гледано, он би пре могао бити окарактерисан као негативни јунак. Међутим, његова негативност није негативност спрема културно-идентитетске матрице, већ спрема моралне: приповедачки акценат у епизодама које непосредно прате деловање комита наглашено је деидеологизован и сведен у оквире обичајне моралности. Низ сусрета са обичним сународницима, сељацима, конципиран је тако да манифестне комите преобрази у имплицитне, касније и експлицитне разбојнике. Превођење радње из вишег у нижи регистар истовремено показује интенцију приповедача да историјски догађај прелама кроз визуру нискомиметских јунака, тиме се свесно удаљавајући од магистралног наслеђа епског приповедања. На тај начин, у знатном делу текста историјски догађај постаје само контекстуална позадина приповедања, што је поетичка особеност историјског романа у његовој модерној варијанти.

Морални пад протагонисте тиме отвара један од знатнијих тематских комплекса у модерној књижевности, комплекс декадентности. Историја одметања Муја Башовића паралелна је историји пропадања његове породице, која врхуни у нехатном (а у уметничком смислу логичном) убиству стрица Вуксана, носиоца косовске традиције у породици. Као антипод комити Милутину, Вуксан Башовић не само што је носилац заветних вредности, већ и глас лирских делова текста, који праве равнотежу у односу на епско-историјске епизоде. Лирски делови, парадоксално, конфигуришу једину брану налећу дисторзивне модерности у патријархални колектив: наспрам засењујућег сјаја италијанске Гаете, у којој комите започињу своју улогу, Вуксан и баба Јаглика у родној планини суштински одржавају онај свет за који Милутин испрва верује да се бори. Разговори планинских, сељачких жена са комитама ову дискрепанцију показују у свој њеној дубини: наспрам радикализованих заточника одбеглог краља, сељаци траже миран живот, први пут после година гладовања и ратовања. Ову жељу за статичношћу, за недогађањем које једино доноси жељени спокој, ефективно изражава лирско приповедање као

приповедање о стањима, а не епско, догађајно приповедање које, иронично, више погодује рушитељском ходу историје. Жељена статичност упадљиво коинцидира са феноменолошком статичношћу коју Лукач, у горе наведеном цитату, приписује претпостављеном романескном свету пре заплета. Зато је приписивање демонских одлика Башовићу, од стране бабе Јаглике, премда стилизовано обрасцима и фразама из усмене, фолклорне културне матрице, знак да негативни порив у овом јунаку припада модерном времену, односно да је његова психологија „поље дјеловања демонског” (Лукач 1990: 72) као носиоца модерности. Као знак уплива модерности је и подвојеност у овом јунаку, која се јавља у ситуацијама када у његову свест продиру елементи обичајне моралности упркос прихваћеним рационализацијама: „Понекад му се чинило да су у њему двојица. Један је говорио: *He goyуишијај да ти се у гуши настјани зловолја и она трижа шиио ти пара шииерице, па да ћеш све саиријети и ирејазиии. Највећи је злочин ирема самоме себи.* А други је говорио: *Одсиуи! Повуци се. Боље ти је иросвирај себи лаву, неіо да заілакујеш нејач. Ко ће најјачаији цијели свијети?!* И тако су се та двојица све чешће рвали у њему” (Драгић 2016: 131).

Башовићеви унутрашњи расцепи, које је могуће пратити и код осталих комита, тиме одговарају темељном расцепу и дисконтинуитету који се јавља унутар црногорског колективитета, да би досегао врхунац са Божићном побуном. Јунаци су, међутим, лишени овог знања. Деполитизованост њихових исказа до те мере је појачана да се само на једном месту спомињу елементи нових идентитетских матрица, али и тада у виду неразумевања (уп. Исто: 199). Истовремено, међународни колоплет око Божићне побуне, јасно наговештен у организовању заплета, није познат вођама потере, жандармеријском команданту Вукашину Лубурићу и његовим пратиоцима. Поступком редукције, историјски контекст, обликован на почетку заплета, на крају наратива дат је сингедохом – предметима који одају своје страно порекло (уп. Исто: 216). На тај начин постигнуто је и сажимање времена: историјски, идентитетски разлаз са српством долази постериорно Божићној побуни, али се у тексту романа ови моменти сажимају, јер већ из перспективе времена приповедања јасно припадају једном процесу. Сингедоха омогућава да ово сажимање остане неупадљиво, више као наговештај онога што ће наративу наследовати и чега је приповедач свестан него као неизоставни део приче.

Вишеструким самопреиспитивањем диференцирана, због немогућности повратка на старо, чак и у елементима трагично тонирана, слика комита одудара од њихове црно-беле представе у публицистици, која их, зависно од становишта, слика као издајнице или легендарне хероје. До краја текста остаје неразјашњено да ли су они жртве сопствене одлуке или неумитног процеса, или и једнога и другог, јер одлука да се приступи устанку не може ни бити донета а да није припремљена деградацијом његошевске традиције. Стога су крајње консеквенце *Кукавичје иилаги* као модерног историјског романа далекосежне и више постављају питање него што нуде интерпретацију

историјског догађаја: ако је трагика Божићног устанка у томе што је његов узрок у судару еписко-патријархалног колектива са модерном епохом као спрегом моћи и капитала, има ли сама епска традиција уопште снаге да у том сукобу победи? На почетку романа, сам краљ покушао је да изгради мрежу путева који треба да направе од Црне Горе модерну државу. Али, шта говори његов епохални неуспех ако не да не може бити модерне Црне Горе, која је и модерна и Црна Гора? Ова антиномија противречи свим законима политиколошких, социолошких и историографских дискурса о држави, али тим није мање пуноважна. У њој је оно што више од саме приче, што је могуће произвести само у сустицају приче са наративним дискурсом који универзализацијом од једног историјског догађаја прави не само наратив битан за колектив којем се обраћа, већ и уметничку истину чија важност превазилази границе текста.

ИЗВОРИ И ЛИТЕРАТУРА

- Лукач (1990): Georg Lukacs, *Teorija romana*, Sarajevo: Veselin Masleša.
- Ђурковић (2013): Миша Ђурковић, *Тамни коридори моћи*, Београд: Укронија.
- Ђурковић (2005): Миша Ђурковић, *Kapitalizam, liberalizam, država*, Београд: Institut za evropske studije – Filip Višnjić.
- Драгић (2016): Лабуд Драгић, *Кукавичја џилаг*, Београд: Српска књижевна задруга.
- Сиоран (2009): Emil Sioran, *Istorija i utopija*, Београд: В. Кukić; Ђачак: Gradac.
- Вуковић (2009): Ђ. Вуковић, *Историјски роман*, Сремски Карловци; Нови Сад: Издавачка књижарница Зорана Стојановића.
- Поповић (2007): Tanja Popović, *Rečnik književnih termina*, Београд: Logos.
- Живковић (2001): Dragiša Živković (red.), *Rečnik književnih termina*, Banjaluka: Романов (фототипско издање).

Nikola Z. Marinković
University of Belgrade
Faculty of Philology
Department for Serbian Literature
PhD student

POWER, MODERNITY AND REPRESENTATION OF HISTORY IN LABUD DRAGIĆ'S NOVEL *KUKAVIČJA PILAD*

Summary: In Labud Dragić's historical novel *Kukavičja pilad* Christmas rebellion, a historical event that triggered the narration, is represented as a part of a deeper historical process of substantial collision between modernity and patriarchal epic community of Montenegro. Thus, ideological clash between contemporary Serbian and Montenegrinian standpoint is successfully avoided, but not unmentioned. Instead of liberators of Montenegro or traitors of the Serbian national cause, montenegrinian political rebels are portrayed rather as cruel bandits, estranged to themselves and their community, far away from the basic motivation of restoring the overthrown Petrović dynasty to power. This de-ideologized way of narration gives narrator a space to emphasize difference between ordinary people, mostly peasants, and wider historical processes, organized and financed by distant sources of political power. Political and cultural biases that historically followed the event are not in the primary focus of the narration, but are also included as a part of a wider picture. Narrative techniques that were used to shape this novel are basically inherited from modernistic tradition, thus even more complicating the comprehension but also weakening its ideological potential, making the whole novel more artistic than political work of literary art.

Key words: historical novel, historical event, narrative, narration, power, modernity, community.